

VALSTS TIESĪBU APAKŠNOZARE

ATBILDĪBAS BŪVNICĪBĀ JĒDZIENS UN VEIDI

*Mg. iur., Mg. sc. ing. Ināra Ziemele,
Biznesa augstskolas Turība studiju programmas “Juridiskā
zinātne” doktorante, Latvija*

Abstract

The new Construction Law and others Construction Regulations come into force more than four years ago, but there is still actual process of definition of responsibility in construction.

The aim of paper is to summarize and analyse information about how responsibility in construction has changed and are going to change to define it distinctly.

There are used methods of historical, teleological, systematic text condensation, analysis and comparative analysis for research, analyse and summarize information about how responsibility in construction has changed and are going to change to define it in normative acts.

The main conclusion shows that now there is not clearness about responsibility of every person in construction, but there are made legislative amendments of Construction Law and General Construction Regulations to define responsibility more distinctly. From 01.01.2020. there will be in force new Law of administrative responsibility what will allow to inflict penalty for longer time.

Keywords: responsibility in construction, criminal liability, administrative responsibility, professional (civil) liability, legislative amendments.

Ievads

No 2014. gada 1. oktobra spēkā ir jaunais Būvniecības likums¹, kura mērķis ir definēt būvniecības speciālistu un būvvaldes atbildību². Ministru kabineta 2014. gada 19. augusta noteikumos Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi” (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) noteiktas būvniecības procesā iesaistīto personu tiesības un

pienākumi³ un būvspeciālistu atbildība⁴. Latvijas tiesās sākotnēji celtas 213 prasības civillietās saistībā ar Zolitūdes traģēdiju, jau izbeigtas tiesvedības 148 lietās, bet aktuāla tiesvedība ir 65 lietās. Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā tiek skatīta Zolitūdes traģēdijas krimināllieta. Zolitūdes traģēdijas krimināllietā ir notikušas 147 tiesas sēdes. Līdz 2018. gada novembra vidum ir nopratinātas 438 personas. No tām 254 cietušās personas, 158 liecinieki, 12 eksperti, 9 apsūdzētās personas un 5 juridiskās personas. Prokurors neizpauž, kādu soda mēru valsts apsūdzība pieprasīs katram no apsūdzētajiem, jo tas tiks mainīts⁵. Kopš Zolitūdes traģēdijas ir pagājuši pieci gadi, bet kopš jauno būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu spēkā stāšanās ir pagājuši vairāk kā četri gadi un atbildības definēšana būvniecībā joprojām ir nozīmīgs jautājums.

Šobrīd Vispārīgajos būvnoteikumos joprojām nav konkrēti noteikts, kāda atbildība ir būvspeciālistam un juridiskai personai, kas nodarbina konkrēto būvspeciālistu, par Vispārīgajos būvnoteikumos noteikto pienākumu nepildīšanu. Ir izstrādāts jauns Vispārīgo būvnoteikumu redakcijas projekts (VSS-353)⁶, kuros tiks norādīts, kādi profesionālie pienākumi ir būvspeciālistiem – būvprojekta vadītājam, būvprojekta daļas vadītājam, atbildīgajam būvdarbu vadītājam, būvuzraugam. Tiks noteikti arī pienākumi ieceres un būvprojekta izstrādātājam, galvenajam būvdarbu veicējam, būvuzraudzības veicējam⁷. Atbildības būvniecībā definēšana ir aktuāls process.

Darba mērķis ir juridiskajā literatūrā definētās atbildības jēdziena un šī termina izpratnes formulējuma apkopošana kopsakarā ar būvniecību reglamentējošajos normatīvajos aktos noteikto atbildību būvniecībā.

Darbā izmantota vēsturiskā un teleoloģiskā metode, apskatot, pieņemtos un plānotos grozījumus darbā apskatītajos normatīvajos aktos, sistēmiskā, analītiskā un salīdzinošā metode, izpētot, analizējot un apkopojot publikācijas par darbā apskatītajiem jautājumiem un normatīvajos aktos reglamentēto atbildību būvniecībā un plānotajām izmaiņām tās noteikšanai.

Izvirzīto mērķu sasniegšanai darbā apskatīti pētāmo jautājumu reglamentējošie un spēkā esošie normatīvie akti, publicētajos avotos un interneta resursos pieejamā informācija, kas publicēta līdz 2018. gada 21. novembrim. Darbā veikta izpētītās informācijas apkopošana, analīze un secinājumu izvirzīšana.

Atbildības jēdziens un atbildība būvniecībā

Atbildības jēdziens. Par atbildības jēdzienu ir diskutējis jau Aristotelis, sakot, ka atbildība ir labprātīgas izvēles brīvība rīkoties tā, nevis citādāk, apzinoties, ka izvēle rada sekas. Vienīgi tad, ja rīcība ir brīvprātīga, var runāt par atbildību. Ja darbība neparedz rīcības izvēli, tā neparedz atbildību⁸. Atbildot uz jautājumu, kur beidzas cilvēka brīvība un par ko viņš ir atbildīgs sabiedrības priekšā, piemēram, A. Šopenhauers (*Arthur Schopenhauer*) savulaik ir norādījis, ka cilvēka brīvība beidzas tad, kad ir sasniegts ētiskas rīcības minimums. Citi atbildību skaidro gan vienkārši – kā cilvēka spēju apzināties savas darbības sekas, gan daudz precīzāk, raksturojot šā institūta pazīmes. Piemēram, atbildība ir ētikas un tiesību kategorija (jēdziens), kas atspoguļo personības īpašu sociālu un morāli tiesisku attieksmi pret sabiedrību (cilvēci visumā), attieksmi, kuru raksturo cilvēka morālā pienākuma izpildīšana un tiesisko normu ievērošana. Atbildības kategorija aptver filosofijas un socioloģijas problēmu – kādā mērā cilvēks spēj un var būt savas darbības subjekts, kā arī cilvēka spējas apzināti (ar nolūku, labprātīgi) izpildīt noteiktas prasības un veikt viņam noteiktus uzdevumus, izdarīt pareizu izvēli, panākt noteiktu rezultātu, kā arī izlemt ar to saistītos jautājumus, vai cilvēkam ir taisnība vai ne, vai viņa rīcība atzīstama par pareizu vai nosodāmu, vai viņš pelnījis pateicību vai sodu. No minētā izriet, ka atbildību var apskatīt divos aspektos – pozitīvā vai negatīvā. Pozitīvā aspektā atbildību raksturo pozitīva indivīda attieksme pret veiktajām darbībām, kad viņš, pildot sociālo lomu, izrāda pašiniciatīvu, no viņa atkarīgās darbības cenšas izpildīt pēc iespējas ātrāk un kvalitatīvāk. Tiesiskajā jomā pozitīvais atbildības aspekts saistās ar sociāli tiesisko aktivitāti, izrādot iniciatīvu. Negatīvais atbildības aspekts jēdzienu atbildība aplūko nevis attiecībā uz veicamajām darbībām, bet attiecībā uz to, kas jau paveikts un kas satur negatīvu padarītā novērtējumu. Atbildība var būt individuāla vai sociāla, kā arī juridiskā atbildība. Juridiskā atbildība ir valsts piespiedu līdzekļu piemērošana tiesību pārkāpējiem par tiesību normā minēto izdarīto tiesību pārkāpumu, kam var būt personisks, mantisks vai organizatorisks raksturs un kas paredzēts tiesību normās. Ir četri juridiskās atbildības veidi: kriminālatbildība, civiltiesiska atbildība, administratīvā atbildība un disciplināratbildība⁹. Turpmāk apskatīsim kriminālatbildību, administratīvo un civilatbildību būvniecībā saistībā ar to, kādas

izmaiņas skārušas atbildību būvniecībā un kā plānots pilnveidot tās definējumu. Disciplināratbildība būvniecību reglamentējošajos normatīvajos aktos nav noteikta.

Kriminālatbildība. Amerikāņu tiesībpētnieks L. Fullers (*Lon Luvois Fuller*) uzsvēra, cik svarīgi pašam likumdevējam ir atbildīgi izturēties pret savu likumdošanas darbību. L. Fullers prasību pēc noteiktuma, organizētības un precizitātes izpildē saistījis ar noteiktām morāles vērtībām (taisnīgums, godīgums u. tml.), nosaucot šos kritērijus par tiesību iekšējo morāli vai morāli, kas padara iespējamus tiesības. Morāles principi, kurus L. Fullers izcēlis kā nepieciešamus ikvienai tiesību sistēmai, saturiski ir efektivitātes kritēriji, jeb procesuālās dabiskās tiesības: 1) vispārējība; 2) atklātība; 3) juridiskās rīcības prognozējamība; 4) likuma skaidrība un saprotamība; 5) pretrunu nepieļaujamība; 6) neizpildāmu prasību nepieļaujamība; 7) nemainība laikā (biežu izmaiņu nepieļaujamība); 8) oficiālo darbību atbilstība deklarētajiem noteikumiem. Procesuālās dabiskās tiesības spējušas radīt diskusiju par tādu jaunu vispārējo tiesību principu attīstīšanos, kuru pamatā ir nevis morāle, taisnīgums vai kāda cita metafiziska ideja, bet gan reālas izpildes korektums. Latvijas pirmskara tiesību zinātnieks Lotārs Šulcs novēroja, ka dabiskās tiesības izpaužas likumdošanas laukā (neviens likums nevar būt labs, ja to nepavada dabisko tiesību ideja, piemērs – Civillikuma pirmie panti), kā arī tiesību piemērošanas laukā (esot visumā maz gadījumu, kad likuma teksts ir skaidrs). Tādējādi jau aptuveni pirms gadsimta Latvijā tika doktrināli nostiprināta dabisko tiesību loma ne tikai filosofiskā līmenī, bet praktiskajā likumdošanas un tiesvedības darbā. Dabisko tiesību mūsdienu versijā tiek ņemts vērā tas, vai likumi tiek vai netiek iedzīvināti dzīvē¹⁰. Valstij ir pienākums ieviest nepieciešamos normatīvos aktus un veikt nepieciešamos administratīvos pasākumus, lai pēc iespējas novērstu draudus personas dzīvībai un nodrošinātu personu drošu atrašanos publiskās vietās. Tieši Zolitūdes traģēdija aktualizēja jautājumu par valsts atbildību būvniecības jomā, it sevišķi tas attiecas uz būvniecības procesa uzraudzību. Traģēdijas kontekstā vairāki būvniecības jomas eksperti norādīja, ka tieši ar Valsts būvinspekcijas likvidāciju notikusī valsts atteikšanās no būvniecības uzraudzības to ir būtiski samazinājusi, jo ar pašvaldību īstenoto kontroli vien nepietika¹¹. Turklāt, īsi pirms Zolitūdes traģēdijas, līdztekus būvniecības uzraudzības sistēmas vājināšanai, valstī

būtiski tika samazināta arī būvniecības procesā iesaistīto atbildība. Ar 2012. gada 13. decembra grozījumiem Krimināllikuma 239. panta otrajā daļā ietvertajam nodarījumam (būvniecības noteikumu pārkāpšana, kā rezultātā iestājušās smagas sekas) tika samazināta brīvības atņemšanas soda maksimālā robeža, no astoņiem uz četriem gadiem¹². Krimināllikuma 239. panta vēsturiskā redakcija, kas bija spēkā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2014. gada 2. aprīlim noteica, ka par būvniecības noteikumu pārkāpšanu: (1) Par celtni, tiltu, ceļu pārvadu un citu būvju celtniecības normu vai noteikumu pārkāpšanu, ja tā rezultātā sabrukusi būve vai tās daļa, soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu. (2) Par tādām pašām darbībām, ja tās izraisījušas smagas sekas, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu¹³. Jāatzīmē, ka laika gaitā mīkstināts sods arī par Krimināllikuma 239. panta pirmajā daļā noteikto pārkāpumu, kas pamata redakcijā no 1999. gada 1. aprīļa bija – brīvības atņemšana uz laiku līdz diviem gadiem vai arests, vai naudas sods līdz piecdesmit minimālajām mēnešalgām. Ar 2004. gada 12. februāra likumu, kas stājas spēkā 2005. gada 1. janvārī, tika noteikts sods – arests vai piespiedu darbs, vai naudas sods līdz piecdesmit minimālajām mēnešalgām, bet ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2012. gada 13. decembra likumu, kas stājas spēkā 2013. gada 1. aprīlī, – īslaicīga brīvības atņemšana, piespiedu darbs, vai naudas sods.

2004. gada 12. februāra grozījumi Krimināllikumā pamatoti ar to, ka atsevišķās sankcijās tiek izslēgts soda veids – brīvības atņemšana, jo pantā paredzētais nodarījums nav tik smags, lai par tā izdarīšanu personai tiktu piemērota brīvības atņemšana¹⁴. Savukārt 2012. gada 13. decembra grozījumu anotācijā norādīts, ka krimināltiesībās nepieciešams noteikt tiešu analogijas pielietošanas aizliegumu, nosakot, ka nodarījums nevar tikt atzīts par noziedzīgu, pamatojoties uz likuma piemērošanu pēc analogijas, kā arī šā likumprojekta mērķis, mazinot brīvības atņemšanas sodu termiņus, nav panākt noziedzīgu nodarījumu klasifikācijas maiņu, bet nodrošināt to, lai sods atbilstu noziedzīga nodarījuma bīstamībai un kaitīgumam¹⁵. Jāsecina, ka būvniecības noteikumu pārkāpumi, ja noteikumu pārkāpšanas rezultātā sabrukusi būve vai tās daļa, laika posmā no Krimināllikuma spēkā stāšanās līdz 2012. gada 13. decembra grozījumiem Krimināllikumā netika uzskatīti par tik smagiem, lai

par to izdarīšanu piemērotu brīvības atņemšanu, tā vietā noteikts arests vai īslaicīga brīvības atņemšana, vai citi soda veidi – piespiedu darbs vai naudas sods. Savukārt, ja noteikumu pārkāpšanas rezultātā sabrukusi būve vai tās daļa un tā rezultātā izraisītas smagas sekas, ar 2012. gada 13. decembra grozījumiem Krimināllikumā 239. panta otrajā daļā ietvertajam nodarījumam tika samazināta brīvības atņemšanas maksimālā robeža, no astoņiem uz četriem gadiem.

Zolitūdes traģēdijas krimināllietā būveksperti secinājuši, ka traģēdija notika, jo bija nepareizi aprēķinātas jumta konstrukciju slodzes, tādēļ tas ieguva. Prokuratūra deviņām personām apsūdzības uzrādījusi par būvniecības noteikumu pārkāpšanu, valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu, nonāvēšanu aiz neuzmanības un darba aizsardzības noteikumu pārkāpšanu. Apsūdzības par būvniecības noteikumu pārkāpšanu, kā rezultātā sabruka ēkas daļa, kas izraisīja smagas sekas, izvirzītas piecām personām: ēkas būvinženierim, veikala projekta būvekspertīzes veicējam, būvuzraugam, lielveikala projekta autoram un būvdarbu vadītājam. Prokuratūra minētajām personām apsūdzības uzrādījusi arī par nonāvēšanu aiz neuzmanības. Savukārt trīs Rīgas pilsētas būvvaldes darbiniekiem izvirzītas apsūdzības par valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu, kas izraisījusi smagas sekas. Valsts apsūdzības uzturētājiem, pabeidzot lasīt apsūdzību, neviena no deviņām apsūdzētajām personām savu vainu inkriminētajos noziegumos neatzina¹⁶. Kaut Krimināllikuma 1. panta ceturtajā daļā noteikts, ka nodarījumu nevar atzīt par noziedzīgu, likumu piemērojot pēc analogijas¹⁷, krimināllietā par būvniecības noteikumu pārkāpšanu izvirzītas apsūdzības arī par citiem Krimināllikumā noteiktajiem nodarījumiem (nonāvēšanu aiz neuzmanības un valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu, kas izraisījusi smagas sekas).

Pēc Zolitūdes traģēdijas, 2014. gada 25. septembrī, pieņemti grozījumi Krimināllikumā, pamatojot, ka tie izstrādāti, lai nodrošinātu iespēju piemērot taisnīgu un samērīgu kriminālsodu, jo pašreizējā situācijā atsevišķu Krimināllikuma pantu sankcijas, kas paredz atbildību par nodarījumiem ar smagām sekām, nenodrošina iespēju piemērot taisnīgu un samērīgu sodu par noziegumiem, kuru rezultātā ir iestājusies vairāku cilvēku nāve¹⁸. Krimināllikuma 239. panta jaunā redakcija stājās spēkā 2014. gada 29. oktobrī un līdz šim nav grozīta, tā nosaka, ka

(1) Par būvdarbu veikšanu laikā, kad tie ir apturēti, trešās grupas

- būvē vai daudzdzīvokļu ēkā, ja būvdarbi apturēti sakarā ar to veikšanu bez būvatļaujas vai sakarā ar būvdarbu uzsākšanu pirms būvatļaujas nosacījumu izpildes, soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.
- (2) Par celtņu, tiltu, ceļu pārvadu un citu būvju celtniecības normu vai noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā sabrukusi būve vai tās daļa, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības uz noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz pieciem gadiem.
- (3) Par šā panta pirmajā vai otrajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izraisījušas smagas sekas, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības uz noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz septiņiem gadiem.
- (4) Par šā panta pirmajā vai otrajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izraisījušas divu vai vairāku cilvēku nāvi, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem, atņemot tiesības uz noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz desmit gadiem¹⁹. Nodarījuma noziedzīgumu un sodāmību nosaka likums, kas bijis spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā, un likumam, kas atzīst nodarījumu par sodāmu, pastiprina sodu vai ir citādi nelabvēlīgs personai, atpakaļejoša spēka nav²⁰. Krimināllikuma 239. panta jauno redakciju var piemērot tikai tiem nodarījumiem, kas izdarīti 2014. gada 29. oktobrī vai pēc tam.

Amatpersonas kompetence profesora K. Dišlera skatījumā ir tiesība uz savu dienesta stāvokli, ko attiecībā uz amatpersonām var apzīmēt par tiesību uz kompetenci jeb amata varu. Tomēr kompetence jeb amata vara nesastāv tikai no tiesībām vien, bet arī no pienākumiem: ko amatpersonai ir tiesība darīt savas kompetences robežās, realizējot savu dienesta tiesību, to viņai ļoti bieži arī vajag darīt kā savu dienesta pienākumu²¹. Krimināllikuma 319. pants paredz saukt pie kriminālatbildības par valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu. Par valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu, ja ar to izraisītas smagas sekas, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības ieņemt noteiktu amatu

uz laiku līdz pieciem gadiem²². Savukārt iepriekš minētajos 2012. gada 13. decembra grozījumos Krimināllikuma 239. panta otrajā daļā ietvertajam nodarījumam par būvniecības noteikumu pārkāpšanu samazināta brīvības atņemšanas maksimālā robeža uz četriem gadiem, kā arī paredzēta īslaicīga brīvības atņemšana, vai piespiedu darbs, vai naudas sods. Krimināllikuma 239. panta otrajā daļā un 319. panta trešajā daļā brīvības atņemšana maksimālā robeža atšķiras, un par valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu, kas izraisījusi smagas sekas, ir noteikts smagāks sods, kā arī vienlaikus var tikt atņemtas tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz pieciem gadiem. Iepriekš minētais attiecas uz kriminālatbildību.

Turpinājumā apskatīsim likumdevēja paveikto, lai normatīvajos aktos konkrētāk noteiktu administratīvo un civiltiesisko (profesionālo) atbildību būvniecībā.

Administratīvā atbildība. Rakstā „Būvniecības likumā reglamentētā atbildība” jau noskaidrots, ka likumprojektā „Administratīvo pārkāpumu procesa likums”, kura nosaukums precizēts – „Administratīvās atbildības likums”, kas iesniegts izskatīšanai Saeimā un pieņemts pirmajā lasījumā 2014. gada 13. novembrī, bija paredzēts, ka administratīvā pārkāpuma procesu būvniecības jomā varēs uzsākt ne vēlāk kā divu gadu laikā no pārkāpuma izdarīšanas dienas. Salīdzinot ar esošo Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) redakciju, tas palielinātu iespēju saukt pie atbildības par administratīvajiem pārkāpumiem būvniecībā, kā arī piemērot noteikto naudas sodu ilgāku laika periodu, kas ilgtermiņā veicinātu patvaļīgas būvniecības un citu būvniecības noteikumu pārkāpumu skaita samazināšanos, jo būtu mazāka iespēja izvairīties no atbildības īsā noilguma termiņa dēļ²³. Saeima 2018. gada 25. oktobrī atbalstīja Administratīvās atbildības likuma projektu, kas paredz būtiskas izmaiņas administratīvo pārkāpumu izskatīšanā. Spēkā esošais LAPK ir padomju laika mantojums un grozīts vairāk nekā 150 reizes. Administratīvos pārkāpumus, par tiem piemērojamos sodus un amatpersonu kompetenci administratīvo pārkāpumu procesā noteiks attiecīgo nozaru likumos vai pašvaldību saistošajos noteikumos. Nozares regulējošajos likumos varēs noteikt arī iestāžu pakalpojumu saņemšanas un citus ierobežojumus administratīvi sodītajām personām, kuras izvairās no soda. Jaunais administratīvās atbildības regulējums paredz būtiskas izmaiņas administratīvo sodu sistēmā.

Turpmāk naudas sods un aizrādījums būs vienīgie pamatsodi, kā papildsodu varēs piemērot tiesību atņemšanu un tiesību izmantošanas aizliegumu. Atcelts tāds soda veids kā administratīvais arests. Likuma grozījumi uzlabos naudas sodu piespiedu izpildes procesu, jo patlaban liela daļa lēmumu par administratīvo sodu uzlikšanu netiek izpildīti un nesamaksāto sodu apmērs sasniedz vairākus desmitus miljonu eiro. Kā viens no risinājumiem naudas soda efektīvākai iekasēšanai būs liegums sodu nemaksātājiem saņemt konkrētus pakalpojumus. Jaunais likums stāsies spēkā 2020. gada 1. janvārī²⁴. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 118. panta trešo daļu administratīvā pārkāpuma procesu varēs uzsākt ne vēlāk kā triju gadu laikā no pārkāpuma izdarīšanas dienas, ja pārkāpums izdarīts būvniecības jomā²⁵. Ņemot vērā minēto, administratīvā pārkāpuma procesu būvniecības jomā varēs uzsākt pat trīs gadu laikā no pārkāpuma izdarīšanas dienas, tas vēl vairāk palielinās iespēju saukt pie atbildības par administratīvajiem pārkāpumiem būvniecībā, kā arī piemērot noteikto naudas sodu ilgāku laika periodu.

Civiltiesiskā (profesionālā) atbildība. Zolitūdes traģēdijas parlamentārās izmeklēšanas komisija, pievienojoties vairāku pašvaldību paustajam viedoklim, ka drošu būvniecību nenodrošinās visaptveroša valsts un pašvaldību kontrole katrā būvniecības procesa stadijā, bet gan saprātīgs līdzsvars starp valsts un pašvaldību būvniecības kontroli un katra būvniecības procesa dalībnieka atbildību un kompetenci. Komisija vienprātīgi uzskatīja, ka pastāvošās sistēmas ietvaros ir jāstiprina pašvaldību būvvalžu kapacitāte un pilnvaras, tajā pašā laikā cenšoties nepaplašināt būvvalžu funkcijas. Līdztekus tam jādomā par būvniecības procesa dalībnieku atbildības un kompetences stiprināšanu²⁶. Jaunajā Vispārīgo būvnoteikumu redakcijas projektā (VSS-353; turpmāk – VSS-353)²⁷ paredzēts konkrētāk norādīt, kādi profesionālie pienākumi ir būvspeciālistiem²⁸. Salīdzinot VSS-353 ar spēkā esošajos Vispārīgajos būvnoteikumos (salīdzinājumā –VB) noteikto saistībā ar atbildību būvniecībā, konstatēts sekojošais:

1. VB 12.¹ punktā noteikts, ka juridiskā persona *atbild* par būvspeciālista sniegto vērtējumu, bet VSS-353 12. punktā paredzēts, ka juridiskā persona *civiltiesiski atbild* par būvspeciālista darbību vai bezdarbību.
2. VB 27. punktā noteikts, ka būvniecības ierosinātājs ir *atbildīgs par atbilstoša projektēšanas uzdevuma izstrādi*, bet VSS-353

30. punktā paredzēts, ka pasūtītājam ir *pienākums* būvniecības ieceres realizācijai *sagatavot* projektēšanas uzdevumu.
3. VB 29. punktā noteikts, ka *atbildību* par personas, kura nav tiesīga patstāvīgi izstrādāt būvniecības ieceres realizācijai nepieciešamos dokumentus, izstrādātajiem dokumentiem uzņemas būvspeciālists, kura vadībā tā ir izstrādāta. VSS-353 32. punktā paredzēts, ka minētajā gadījumā būvspeciālists uzņemas *profesionālo atbildību*.
 4. VB būvspeciālistiem noteiktos *pienākumus* VSS-353 paredzēts noteikt kā *profesionālos pienākumus*.
 5. VSS-353 99. punktā nav paredzēts noteikt, ka atsevišķo būvdarbu vadītājam jānodrošina konkrētā darba kvalitāte atbilstoši būvprojektam, kā arī jāievēro citus būvniecību reglamentējošos normatīvos aktus un būvizstrādājumu izmantošanai noteiktās tehnoloģijas, kā tas noteikt VB 95. punktā. VSS-353 97.7. punkts paredz noteikt, ka galvenā būvdarbu veicēja pienākums ir iesaistīt būvniecības procesā tikai atbilstošas kvalifikācijas būvdarbu izpildītājus. Saskaņā ar VSS-353 2.22. apakšpunktu kvalificēts būvdarbu izpildītājs ir fiziska persona, kas ieguvusi valsts atzītu profesionālo izglītību un vismaz 2. kvalifikācijas līmeni būvniecības vai saistītā profesijā, vai Latvijas Amatniecības kameras piešķirto amatnieka kvalifikāciju, vai atbilstoša profesionālās kvalifikācijas apliecība.
 6. VSS-353 neparedz noteikt, ka atbildīgajam būvdarbu vadītājam ir pienākums nepieļaut patvaļīgu būvniecību, kā arī objekta patvaļīgu ekspluatāciju, kā to šobrīd nosaka VB 100.1.¹ apakšpunkts. VSS-353 paredz noteikt, ka autoruzraugam (VSS-353 117.6. apakšpunkts) ir profesionāls pienākums informēt, bet būvuzraugam ziņot (VSS-353 133.15. apakšpunkts) būvvaldei par būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumiem.
 7. VSS-353 103.10. apakšpunktā paredzēts noteikt profesionālo pienākumu atbildīgajam būvdarbu vadītājam informēt būvspeciālista sertificēšanas institūciju, ja būvdarbu laikā cits būvspeciālists neveic tam noteiktos pienākumus. VSS-353 133.19. apakšpunktā paredzēts noteikt profesionālo pienākumu atbildīgajam būvuzraugam informēt sertificēšanas institūciju par atbildīgā būvdarbu vadītāja, kā arī atsevišķo darbu

būvdarbu vadītāju pārkāpumiem, ja būvdarbos atkārtoti tiek pieļautas profesionālas kļūdas vai normatīvo aktu pārkāpumi. VSS-353 117.7. apakšpunktā paredzēts noteikt autoruzraugam profesionālo pienākumu ierosināt institūcijai, kura izdevusi atbildīgā būvdarbu vadītāja būvprakses sertifikātu, tā anulēšanu vai apturēšanu, ja autoruzrauga norādījumi par konstatēto atkāpju un pārkāpumu novēršanu nav izpildīti noteiktajos termiņos. VB attiecīgajiem atbildīgajiem būvspeciālistiem noteiktas tiesības ierosināt citu būvspeciālistu būvprakses sertifikāta apturēšanu vai anulēšanu.

8. VSS-353 104. punktā paredzēts noteikt ierobežojumu atbildīgā būvdarbu vadītāja pienākumu veikšanai – būvspeciālists ir tiesīgs piedalīties kā atbildīgais būvdarbu vadītājs ne vairāk kā trīs objektu īstenošanā vienlaicīgi.
9. VSS-353 122. punktā paredzēts būtiski samazināt būvuzraudzības mērķi – nodrošināt pasūtītāja tiesības un intereses būvdarbu veikšanas procesā. Savukārt VB šobrīd nosaka, ka būvuzraudzības mērķis ir nodrošināt būvniecības ierosinātāja tiesības un intereses būvdarbu veikšanas procesā, kā arī nepieļaut būvniecības dalībnieku patvaļīgas atkāpes no būvprojekta, būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumus un atkāpes no būvprojektā un darbu veikšanas projektā noteiktajām un citām darbu veikšanas tehnoloģijām (VB 117. punkts).
10. VSS-353 91. punkts paredz noteikt, ka pēc būvprojektēšanas nosacījumu izpildes un būvdarbu laikā papildus būvprojekta detalizētos risinājumus ir tiesīgs izstrādāt būvspeciālists atbilstošajā projektēšanas sfērā. Būvspeciālistam ir pienākums ievērot būvprojektā dotās slodzes un slodžu shēmas. Izmaiņu izdarītājs ir atbildīgs par detalizēto risinājumu atbilstību normatīvo aktu prasībām, kā arī tādu risinājumu izvēli, lai būve pēc tās nodošanas ekspluatācijā atbilstu normatīvajos aktos noteiktajām būtiskajām prasībām. Šādas normas VB šobrīd nav.

Iepriekš secināts, ka būvuzraugam, salīdzinot ar citiem būvniecības dalībniekiem, šobrīd ir visplašākā atbildība, sākot no būvdarbu sagatavošanas līdz ēkas pieņemšanai ekspluatācijā. Būvuzraugs ir atbildīgs par būvdarbu atbilstību normatīvo aktu prasībām un būvprojektam. Tomēr būvdarbu veicējs ir atbildīgs par

būvdarbu kvalitāti arī tad, ja ir veikta būvuzraudzība²⁹. Savukārt VSS-353 paredz būtiski samazināt būvuzraudzības mērķi, nosakot, ka tas ir nodrošināt pasūtītāja tiesības un intereses būvdarbu veikšanas procesā. Salīdzinot VSS-353 un VB, varam konstatēt, ka plānots būtiski palielināt atbildīgā būvdarbu vadītāja atbildību, jo atbildīgais būvdarbu vadītājs būs atbildīgs arī par atsevišķo būvdarbu vadītāju veikto darbu kvalitāti. Autoruzraugam un atbildīgajam būvuzraugam būs profesionāls pienākums ierosināt institūcijai, kura izdevusi atbildīgā būvdarbu vadītāja būvprakses sertifikātu, tā anulēšanu vai apturēšanu par profesionālās darbības pārkāpumiem. Turklāt paredzēts noteikt ierobežojumu atbildīgā būvdarbu vadītāja pienākumu veikšanai – ne vairāk kā trīs objektu īstenošanā vienlaicīgi.

Ne VB, ne VSS-353 nenosaka sankcijas par noteikto pienākumu nepildīšanu, piemēram, ja neviens no atbildīgajiem būvspeciālistiem nepilda savus pienākumus un neinformē būvvaldi par pārkāpumiem būvobjektā vai neierosina cita būvspeciālista būvprakses sertifikāta anulēšanu vai apturēšanu par profesionālās darbības pārkāpumiem. Daudzos gadījumos likumos nav noteiktas sankcijas par tiesību normu neievērošanu. Rezultātā cieš tiesību sistēmas efektivitāte, jo trūkst atbildības mehānisma³⁰. Šo atziņu var uzskatīt par mūsdienu demokrātiskai valstij neatbilstošu, jo arvien vairāk ir jācenšas pilnveidot tiesisko apziņu un pilsoniskas sabiedrības veidošanos, kurā tiesību efektivitāte nav tieši proporcionāli saistīta ar atbilstošu valsts sankciju un draudu esamību. Ne vienmēr paklausību valsts likumiem var panākt ar sankcijām un draudiem. Tāda pieeja bija raksturīga padomju tiesībām, taču tā nav dominējošā tiesiskā, demokrātiskā valstī. Mūsdienās mēģinām uzsvērt tiesību autoritāti, kas bieži nav atkarīga no sankcijām un to sekām. Tas gan var notikt tikai sabiedrībā, kurā ir augsta pilsoniskā un tiesiskā apziņa³¹. Likumprojektā „Grozījumi Būvniecības likumā” (VSS-698) paredzēts noteikt, ka atbildība būvniecībā ietver būvniecības procesa dalībnieku pienākumus un būvspeciālistu profesionālos pienākumus būvniecības procesā, kā arī atbildības iestāšanos par attiecīgo pienākumu nepienācīgu pildīšanu vai nepildīšanu. Būvniecības procesa dalībnieki un būvspeciālisti paļaujas, ka citi būvniecības procesa dalībnieki un būvspeciālisti pilda viņam noteiktos pienākumus, un rīkojas tā, lai netiktu nodarīts kaitējums personu dzīvībai, veselībai, īpašumam vai videi. Būvniecības procesa dalībnieku būvniecības procesa ietvaros

sniegtie saskaņojumi neatbrīvo citus būvniecības procesa dalībniekus no tiem normatīvajos aktos noteiktās atbildības³². Minētajā likumprojektā arī paredzēts noteikt, ka būvspeciālistam par viņam noteikto profesionālo pienākumu nepildīšanu piemēro atbildību kā fiziskajai personai, izņemot jebkādu civiltiesisko atbildību, ja būvspeciālists savus pienākumus ir pildījis juridiskas personas vārdā. Šādā gadījumā civiltiesiskā atbildība iestājas juridiskajai personai³³. Esošais Būvniecības likuma regulējums joprojām nav pilnīgs, turklāt tikai tā praktiskā piemērošana un jo īpaši administratīvo tiesu interpretācija parādīs tā juridiskās nianšes un īsto ietekmi uz būvniecības procesa dalībnieku tiesību un pienākumu apjomu³⁴, kā arī VSS-353 un likumprojekta „Grozījumi Būvniecības likumā” (VSS-698) pieņemšana skaidrāk noteiktu būvniecības procesa dalībnieku atbildību un definētu atbildību būvniecībā, nosakot, ka atbildība būvniecībā ietver būvniecības procesa dalībnieku pienākumus un būvspeciālistu profesionālos pienākumus būvniecības procesā, kā arī atbildību par attiecīgo pienākumu nepienācīgu pildīšanu vai nepildīšanu.

Secinājumi

Kopš Zolitūdes traģēdijas ir pagājuši pieci gadi. Pēc tās pieņemto būvniecību reglamentējošo jauno normatīvo aktu spēkā stāšanās ir pagājuši vairāk kā četri gadi, bet atbildības pilnveide būvniecībā joprojām ir nozīmīgs jautājums.

Zolitūdes traģēdija aktualizēja jautājumu par valsts atbildību būvniecības jomā, it sevišķi būvniecības procesa uzraudzību. Ar 2012. gada 13. decembra grozījumiem Krimināllikuma 239. panta otrajā daļā, kur noteikta atbildība par būvniecības noteikumu pārkāpšanu, kā rezultātā iestājušās smagas sekas, tika samazināta brīvības atņemšanas maksimālā robeža, no astoņiem uz četriem gadiem. 2014. gada 25. septembrī pieņemtie grozījumi Krimināllikumā, lai nodrošinātu iespēju piemērot taisnīgu un samērīgu kriminālsodu par nodarījumiem, kas izraisījuši vairāku cilvēku nāvi, noteica, ka par minēto nodarījumu soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības uz noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz septiņiem gadiem.

Latvijas Republikas Saeima 2018. gada 25. oktobrī atbalstīja

Administratīvās atbildības likuma projektu, kas paredz būtiskas izmaiņas administratīvo pārkāpumu izskatīšanā. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 118. panta trešo daļu, ja pārkāpums izdarīts būvniecības jomā, administratīvā pārkāpuma procesu varēs uzsākt ne vēlāk kā triju gadu laikā no pārkāpuma izdarīšanas dienas. Tas vēl vairāk palielinās iespēju saukt pie atbildības par administratīvajiem pārkāpumiem būvniecībā, kā arī piemērot noteikto naudas sodu ilgāku laika periodu.

Vienlaikus var atzīmēt, ka ir jāstiprina pašvaldību būvvalžu kapacitāte un pilnvaras, tajā pašā laikā cenšoties nepaplašināt būvvalžu funkcijas. Līdztekus tam jādomā par būvniecības procesa dalībnieku atbildības un kompetences stiprināšanu. Jaunajā Vispārīgo būvnoteikumu redakcijas projektā (VSS-353) paredzēts konkrētāk norādīt būvspeciālistu profesionālos pienākumus. Šobrīd būvuzraugam, salīdzinot ar citiem būvniecības dalībniekiem, ir visplašākā atbildība, sākot no būvdarbu sagatavošanas līdz ēkas pieņemšanai ekspluatācijā. Būvuzraugs ir atbildīgs par būvdarbu atbilstību normatīvo aktu prasībām un būvprojektam. Tomēr arī būvdarbu veicējs ir atbildīgs par būvdarbu kvalitāti arī tad, ja ir veikta būvuzraudzība. VSS-353 būtiski sašaurina būvuzraudzības mērķi, nosakot, ka tai jānodrošina pasūtītāja tiesības un intereses būvdarbu veikšanas procesā. Plānots, ka atbildīgais būvdarbu vadītājs būs atbildīgs arī par atsevišķo būvdarbu vadītāju veikto darbu kvalitāti, turklāt nosakot ierobežojumu atbildīgā būvdarbu vadītāja pienākumu veikšanai ne vairāk kā trīs objektu īstenošanā vienlaicīgi.

Autoruzraugam un atbildīgajam būvuzraugam būs profesionāls pienākums ierosināt institūcijai, kura izdevusi atbildīgā būvdarbu vadītāja būvprakses sertifikātu, tā anulēšanu vai apturēšanu par profesionālās darbības pārkāpumiem. Tomēr, normatīvajos aktos nav noteiktas un nav paredzētas sankcijas par noteikto pienākumu nepildīšanu, piemēram, ja neviens no atbildīgajiem būvspeciālistiem nepilda savus pienākumus un neinformē par pārkāpumiem būvobjektā būvvaldi vai neierosina cita būvspeciālista būvprakses sertifikāta anulēšanu vai apturēšanu par profesionālās darbības pārkāpumiem.

Likumprojektā „Grozījumi Būvniecības likumā” (VSS-698) noteikts, ka atbildība būvniecībā ietver būvniecības procesa dalībnieku pienākumus un būvspeciālistu profesionālos pienākumus būvniecības procesā, kā arī atbildības iestāšanos par attiecīgo pienākumu nepienācīgu pildīšanu vai nepildīšanu. Būvniecības

procesa dalībnieki un būvspeciālisti paļaujas, ka citi būvniecības procesa dalībnieki un būvspeciālisti pilda viņiem noteiktos pienākumus, un rīkojas tā, lai netiktu nodarīts kaitējums personu dzīvībai, veselībai, īpašumam vai videi. Būvniecības procesa dalībnieku būvniecības procesa ietvaros sniegtie saskaņojumi neatbrīvo citus dalībniekus no normatīvajos aktos tiem noteiktās atbildības.

Atsauces

- ¹ Būvniecības likums. Pieņemts 09.07.2013., spēkā no 01.10.2014. Pēdējie grozījumi 22.06.2017. Iegūts 21.11.2018. no <https://likumi.lv/doc.php?id=258572>
- ² Būvniecības likuma anotācijas 1. sadaļas 2. punkts. Iegūta 21.11.2018. no <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/E63607A94234F224C2257950003B5BB2?OpenDocument>
- ³ Būvniecības likuma anotācijas 1. sadaļas 4. punkts. Iegūta 21.11.2018. no <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/E63607A94234F224C2257950003B5BB2?OpenDocument>
- ⁴ Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumu Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi” 1.6. apakšpunkts, spēkā no 01.10.2014. Pēdējie grozījumi 25.09.2018. Iegūti 21.11.2018. no <https://likumi.lv/doc.php?id=269069>
- ⁵ Ozola-Balode Z. Zolitūdes traģēdija: Tiesvedība turpinās vēl vairākās civillietās. 2018. Iegūts 21.11.2018. no <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/zolitudes-tragedija-tiesvediba-turpinas-vel-vairakas-civillietas.a300409/>
- ⁶ Noteikumu projekts „Vispārīgie būvnoteikumi” VSS-353. Izsludināts VSS 30.03.2017. Iegūts 21.11.2018. no <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40422235>
- ⁷ Noteikumu projekta „Vispārīgie būvnoteikumi” VSS-353 anotācijas 1. sadaļas 2. punkts. Izsludināts VSS 30.03.2017. Iegūta 21.11.2018. no <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40422235>
- ⁸ Ziemele I. Atbildība, kvalitāte un konkurētspēja ēku būvniecībā. Biznesa augstskolas *Turība* XVII Starptautiskā zinātniskā konference „Konkurētspējīgi uzņēmumi konkurētspējīgā valstī”. 2016. Iegūts 21.11.2018. no <http://www.turiba.lv/f/Konference-2016.pdf>
- ⁹ Stucka A. Administratīvās tiesības. – Rīga: Juridiskā koledža, 2009.
- ¹⁰ Šulmane D. Tiesību normu efektivitātes problemātika un aktualitāte XX un XXI gadsimta tiesību socioloģijā. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, 2012. Iegūts 21.11.2018. no https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/5169/29014-Dace_Sulmane_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- ¹¹ Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013. gada 21. novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojuma 7.3.

- punkts. Pieņemts 27.10.2015. Latvijas Vēstnesis, 220 (5538), 10.11.2015.
- ¹² Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013. gada 21. novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojuma 7.9. punkts. Pieņemts 27.10.2015. Latvijas Vēstnesis, 220 (5538), 10.11.2015.
- ¹³ Krimināllikums. Pieņemts 17.06.1998., spēkā no 01.04.1999. Pēdējie grozījumi 11.10.2018. Iegūts 21.11.2018. no <https://likumi.lv/doc.php?id=88966>
- ¹⁴ Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” (pieņemti 12.02.2004., spēkā no 01.01.2005.) anotācijas 1. sadaļas 2. punkts. Iegūta 21.11.2018. no http://www.saeima.lv/L_Saeima8/lasa-dd=LP0318_0.htm
- ¹⁵ Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” (pieņemti 13.12.2012., spēkā no 01.04.2013.) anotācijas 1. sadaļas 2. punkts. Iegūta 21.11.2018. no <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/F8EAF0BB07FCB67AC225793300488419?OpenDocument>
- ¹⁶ LETA. Zolitūdes traģēdijas krimināllietā apsūdzētajiem formāli mainīs apsūdzību. 07.11.2018. Iegūts 21.11.2018. no <https://www.tvnet.lv/6447876/zolitudes-tragedijas-kriminallieta-apsudzetajiem-formali-mainis-apsudzibu>
- ¹⁷ Krimināllikums. Pieņemts 17.06.1998., spēkā no 01.04.1999. Pēdējie grozījumi 11.10.2018. Iegūts 21.11.2018. no <https://likumi.lv/doc.php?id=88966>
- ¹⁸ Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” (pieņemti 25.09.2014., spēkā no 29.10.2014.) anotācija. Iegūta 21.11.2018. no <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/37141EEA85DE6897C2257CA100477170?OpenDocument>
- ¹⁹ Krimināllikums. Pieņemts 17.06.1998., spēkā no 01.04.1999. Pēdējie grozījumi 11.10.2018. Iegūts 21.11.2018. no <https://likumi.lv/doc.php?id=88966>
- ²⁰ Krimināllikuma 5. panta pirmā un trešā daļa. Pieņemts 17.06.1998., spēkā no 01.04.1999. Pēdējie grozījumi 11.10.2018. Iegūts 21.11.2018. no <https://likumi.lv/doc.php?id=88966>
- ²¹ Načisčionis J. Administratīvās tiesības. – Rīga: SIA „Biznesa augstskola Turība”, 2018. 292. lpp.
- ²² Krimināllikums. Pieņemts 17.06.1998., spēkā no 01.04.1999. Pēdējie grozījumi 11.10.2018. Iegūts 21.11.2018. no <https://likumi.lv/doc.php?id=88966>
- ²³ Ziemele I. Būvniecības likumā reglamentētā atbildība. Administratīvā un Kriminālā Justīcija, 4/2017 (81).
- ²⁴ Saeimas Preses dienests. Saeima pieņem jaunu Administratīvās atbildības likumu (25.10.2018.). Iegūts 21.11.2018. no <http://www.saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/27331-saeima-pienem-jaunu-administrativas-atbildibas-likumu>
- ²⁵ Administratīvās atbildības likums. Pieņemts 25.10.2018., stājas spēkā 01.01.2020. Iegūts 21.11.2018. no <https://likumi.lv/doc.php?id=303007>
- ²⁶ Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot

2013. gada 21. novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojuma 8.5.1. punkts. Pieņemts 27.10.2015. Latvijas Vēstnesis, 220 (5538), 10.11.2015.
- ²⁷ Noteikumu projekts „Vispārīgie būvnoteikumi” VSS-353. Izsludināts VSS 30.03.2017. Iegūts 21.11.2018. no <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40422235>
- ²⁸ Noteikumu projekta „Vispārīgie būvnoteikumi” VSS-353 anotācijas 1. sadaļas 2. punkts. Izsludināts VSS 30.03.2017. Iegūta 21.11.2018. no <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40422235>
- ²⁹ Ziemeļe I. Atbildība, kvalitāte un konkurētspēja ēku būvniecībā. Biznesa augstskolas *Turība* XVII Starptautiskā zinātniskā konference „Konkurētspējīgi uzņēmumi konkurētspējīgā valstī”, 2016. Iegūts 21.11.2018. no <http://www.turiba.lv/f/Konference-2016.pdf>
- ³⁰ Strupiņš A. Tiesiskā regulēšana un tās efektivitāte. No: Mūsdienu tiesību teorijas atziņas. – Rīga: TNA, 1999., 138. lpp.
- ³¹ Šulmane D. Tiesību normu efektivitātes problemātika un aktualitāte XX un XXI gadsimta tiesību socioloģijā. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, 2012. Iegūts 21.11.2018. no https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/5169/29014-Dace_Sulmane_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- ³² Likumprojekta „Grozījumi Būvniecības likumā” 19. pants. (VSS-698). Izsludināts VSS 12.07.2018. Iegūts 21.11.2018. no <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40460327>
- ³³ Likumprojekta „Grozījumi Būvniecības likumā” 19.3. panta otrā daļa (VSS-698). Izsludināts VSS 12.07.2018. Iegūts 21.11.2018. no <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40460327>
- ³⁴ Autoru kolektīvs prof. A. Endziņa zinātniskā vadībā. Latvijas tiesību sistēma. Būvniecības tiesības. – Rīga: SIA „Biznesa augstskola Turība”, 2017. 189., lpp.

Аннотация

Новый Закон о строительстве и прочие строительные нормативы вступили в силу более четырех лет назад, но до сих пор остается актуальным процесс определения ответственности в строительстве.

Целью статьи является анализ и обобщение информации о том, как изменилась и изменится ответственность в строительстве, и ее четкое определение.

Использованы методы исторического, телеологического исследования, систематической конденсации смысла, анализ и сравнительный анализ с целью исследования, анализа и

обобщения информации об изменениях ответственности в строительстве в целях определения ее в нормативных актах.

Основное заключение показывает, что нет ясности в ответственности каждого задействованного в строительстве лица, однако выработаны законодательные поправки Закона о строительстве и Общих строительных правил с целью четко определить ответственность. 01.01.2020. вступает в силу новый Закон об административной ответственности, который позволит применять штрафы в течение более длительного времени.